

Leto boja proti revščini

V državnem svetu je bila 12. februarja letos otvoritvena konferenca v leto boja proti revščini in socialni izključenosti v Sloveniji. Pripravila sta jo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter državni svet.

S posveta sem odšla bolj zaskrbljena, kot sem prišla nanj. Očitno se Slovenija evropski pobudi pridružuje zgolj deklarativno, v resnici pa ima vlada s pomočjo parlamenta - tako kot vse vlade od leta 1991 naprej - eno samo stalno usmeritev: povečati moč na hitro in marsikje krivično obogatele manjšine na rovaš siromašenja preostalega prebivalstva. Na otvoritveni konferenci ni bilo nikogar iz vlade, če izvem ministra za delo družino in socialne zadeve ter direktorja direktorata za socialne zadeve, ki pa sta po svojih govorih prepustila preostanek konference sodelavki in odšla. Nobenega drugega ministra ni bilo, čeprav vsi vemo, da je revščina in socialna izključenost problem celotne vlade (če ga seveda hoče videti). Prav tako ni bilo nobenega poslanca državnega zbora, pa čeprav zbor sprejema zakone in odloke, ki jih pripravlja vlada. V drugem delu so nam štiri raziskovalke pripovedovale o revščini - podatki o revščini starejših so iz leta 2007! Mi, ki spremljamo revščino med ljudmi, smo imeli na voljo le 45 minut časa za pripombe na njihove govore. Nihče nas ni vprašal, kako zaznavamo revščino mi, ki obiskujemo starejše in poznamo njihove stiske.

Nekaj dobrega je pa konferenca le prinesla. Raziskovalke so priznale, da pravih podatkov o revščini nimamo, da to, kar pošiljajo v Evropo in po čemer smo na vrhu držav z malo revščine, ne drži in da bi morali ob pomanjkanju objektivnih podatkov upoštevati tudi opozorila in podatke nevladnih organizacij, ki problem dobro poznajo.

Bolj kot kadarkoli doslej sem prepričana, da bo proces siromašenja Slovenije zavrlo, če že ne zaustavilo samo skupno, načrtno, neprekinjeno, dobro usklajeno prizadevanje nevladnih organizacij. Naš cilj so poslanci, ne politične stranke. Prav vsakemu bomo morali dopovedati, zakaj smo ga izvolili in kaj pričakujemo od njega. In če se bo vedel drugače, kot pričakujemo od njega, moramo njegovo početje javno razgaliti in ga nikoli več izvoliti v edino telo, ki bi moralo zastopati interese slovenskega prebivalstva. Za začetek odpišimo tiste, ki so si v času, odkar so v parlamentu ali v županstvu, nagrabili bogastvo. Ključni predstavnik prebivalstva mora dati ljudem, ki so ga izvolili, prednost pred lastnim bogatjem.

dr. Mateja Kožuh Novak

vsebina

Društvena obvestila	2
Na obisku pri Pahorju in Lahovniku	4
S seminarja na Malti (2)	5
Institucionalno varstvo in domovi	8
Naloge na področju demence	10
Sklepi sej ZDUS	11

Z mesta tajnika ZDUS je s 1. februarjem letos UO zveze sporazumno razrešil Bogdana Urbarja in imenoval univ. dipl. oec. Zdenko Ferfila. Tajnik vodi tudi poslovno organizacijsko delo zveze.

Društvena obvestila

Tečaji o novostih v finančnem poslovanju

V februarju in v začetku marca so v organizaciji Zveze društev upokojencev Slovenije stekli tečaji o novostih v finančnem poslovanju. Zanje je vladal velik interes, saj se je prijavilo več kot 300 kandidatov in kandidatov. Prijave pa še prihajajo, čeprav je rok za prijave že potekel. Tečaje so pripravili v PZDU, bili pa so že v Celju, Ljubljani, Novi Gorici, Murski Soboti, Kranju, Mariboru in Izoli, v sklepni fazi pa so priprave za tečaja v Slovenj Gradcu in v Novem mestu, če pa bo potrebno in če bo dovolj prijav (vsaj 15 do 20 oseb), pa bodo na predlog PZDU taki tečaji še drugod.

Tečaji za tajnice in tajnike v DU

Na ZDUS je vse več klicev, da naj bi ponovili tečaje za tajnike in tajnice DU in PZDU, ki so sicer bili že v mesecih oktobru, novembru in decembru lani. Ponovljene tečaje ZDUS načrtuje v sodelovanju s PZDU tudi letos. Pripravljeni bodo na predlog PZDU, če se bo zanje prijavilo vsaj 15 do 20 oseb. V Slovenj Gradcu in v Novem mestu pa bo tak tečaj že v marcu. DU prosimo, da se prijavijo na svojih PZDU.

Ustanovljeno Združenje članov Vzajemne

Člani Vzajemne so ustanovili društvo Združenje članov prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja Vzajemne, ki bo v zastopanju pravic zavarovancev vzajemne zdravstvene zavarovalnice Vzajemna, prevzelo vlogo, ki jo je za zastopanje za sodelovanje na redni in izredni skupščini članov Vzajemne opravila Zveza društev upokojencev Slovenije.

Med podpisniki pooblastil ZDUS za zastopanje na skupščinah Vzajemne je bila le približno tretjina upokojencev, drugi podpisniki pa so bili zaposleni in mladi. Takšno strukturo odslikava tudi društvo.

Razpis športnih iger 2010

Komisija za šport, rekreacijo in gibanje je na seji 3. februarja letos sprejela sklep, da za leto 2010 razpiše državno prvenstvo v naslednjih športnih panogah:

- balinanje,
- kegljanje,
- streljanje z zračno puško,
- šah,
- lov rib s plovcem in
- pikado.

Nosilci državnih prvenstev so PZDU, izvedbo pa zaupajo svojim društvom. Ker je v nekaterih panogah težko izpeljati tekmovanje v enem dnevu (kegljanje, balinanje itd.), je pokrajinskim zvezam dovoljeno, da tekmovanja zaupajo tudi dvema društvoma, in to ločeno za moški in za ženske. Seveda je pri tem treba paziti, da so racionalni pri porabi sredstev, predvsem pa, o vseh podrobnostih pravočasno obvestijo udeležence.

Posamezne PZDU Slovenije naj svoja društva, predvidena kot izvajalce tekmovanj, prijavijo najpozneje do 30. aprila 2010. Iz prijave naj bo razvidna kratka predstavitev društva izvajalca, pogoji izvedbe športne panoge – potrebni objekti za izvedbo, strokovni kader itd.

Prijave je treba poslati na ZDUS, Kebetova 9, Ljubljana, s pripisom Športne igre 2010.

Komisija bo nosilce državnih prvenstev izbrala izmed prijavljenih društev na seji v maju 2010. Izbran bo najboljši ponudnik, kot to veleva 4. člen pravil športnih tekmovanj. Pri izbiri bo komisija upoštevala zastopanost pokrajin v minulem obdobju. Samo državno prvenstvo pa bo potrebno izpeljati v obdobju september – oktober 2010.

*Komisija za šport, rekreacijo in gibanje
Miha Majerle, predsednik*

Vodenje izletov

Približuje se čas, ko bo spet zaživela izletniška dejavnost v DU po programih, ki so jih izoblikovala DU in so jih potrdili člani na letnih zborih. Žal pa zaradi počasnega delovanja pravnih mlinov ZDUS še vedno ni dobil zahtevane presoje pristojnega sodišča, ali lahko društva izlete organizirajo samostojno in s pooblaščenimi vodniki iz upokojenskih vrst.

Ponudba programskega paketa ORPO za poslovanje DU

Spoštovana predsednica / predsednik!

Je vaš čas predragocen, da bi ga izgubljali z urejanjem ročnih evidenc članstva?

Vas mučijo nepregledne excelove tabele, kjer so vaši podatki razdrobljeni in nepovezani?

Vam pisanje naslovov na kuverte vzame preveč časa?

Potrebujete izpis evidenc, statistike, seznamov za poverjenike, plačilnih nalogov in posebnih položnic?

Izgubljate denar, ker nimate seznama neplačil in učinkovite izterjave?

Pridružite se mnogim zadovoljnim društvom upokojencev in olajšali si boste delo ter hkrati povečali svojo učinkovitost.

Izkoristite zares ugodno ceno programskega paketa, katero vam je omogočila Zveza društev upokojencev Slovenije.

Tomaž Zupan, direktor ORPO, d. o. o.

Programski paket ORPO je zaradi poenotenja poslovanja in povezave s strežnikom ZDUS izbrala in ga priporoča komisija ZDUS za informatiko.

NAROČILNICA

Naziv društva _____

Ulica, pošta, kraj _____

Zavezanec za DDV   da   ne   Davčna številka _____

Kontaktne osebe _____

Funkcija _____

Telefon, GSM _____

E-pošta _____

Uradne ure / dan _____

Naročamo programsko opremo

- ORPO paket Član z blagajno (po pogodbi ZDUS) . . . . . 156,00 € z ddv

Dodatni moduli:

- ORPO paket Poslovanje društva . . . . . 478,80 € z ddv
- Obračun potnih stroškov . . . . . 118,80 € z ddv
- Upravljalce dokumentov . . . . . 118,80 € z ddv
- Dodatek za mrežno verzijo. . . . . 118,80 € z ddv
- Prepis podatkov . . . . . 60,00 € z ddv
- Drugo: _____

Plačilo: 100 % avans na TRR 0313 8100 0009 068. Po prejemu plačila bomo pripravili inštalcijski CD.

Naročilo pošljite na naslov Orpo d.o.o., Gorenjesavska cesta 13b, 4000 Kranj ali se registrirajte na spletnem naslovu www.orpo.si in oddajte naročilo.

_____
(podpis odgovorne osebe in stampiljka)

Varstvo osebnih podatkov

Zagotavljamo vam, da bomo vse posredovane podatke, varovali ter ravnali z njimi v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (ZVOP, Ur. l. RS, št. 59/1999, 57/2001 in 59/2001).

Na obisku pri politikih Pahorju in Lahovniku

Afere, povezane z zdravstveno zakonodajo, stiska ljudi in pričakovana minimalna rast pokojnin so spodbudile vodstvo ZDUS, da je že decembra lani zaprosilo za sprejem pri predsedniku vlade. Predsednico zveze dr. Matejo Kožuh Novak, sodelavko Rožco Šonc in sodelavce Tomaža Banovca, Mirka Miklavčiča in Alda Ternovca je predsednik vlade Borut Pahor sprejel 29. januarja.

Predstavniki upokojenske organizacije so predsednika vlade opozorili na nered v zdravstvu, ker še vedno ni nove zakonodaje, na vedno večje nezadovoljstvo uporabnikov, na čedalje bolj perečo problematiko domskega varstva, mu povedali, da se ne strinjajo s porabo denarja, namenjenega pokojninam, za druge namene, in podpri zakon o malem delu. Pozdravili so tudi dogovor o dvigu minimalne plače. V nadaljevanju so premiera Pahorja seznanili s stisko upokojencev in njihovih družin zavoljo prenizkih pokojnin. Povedali so mu, da se bodo zavzemali za to, da bi se pokojnine usklajevale z letnim življenjskim minimumom, pri čemer pa bi morala biti najnižja pokojnina za polno delovno dobo višja od življenjskega minimuma. Varstveni dodatek, ki je socialni in ne pokojninski korektiv, pa mora doseči življenjski minimum, biti pa mora nediskriminatorno dodeljen

vsem, ki ne dosegajo premoženjskega minimuma. Predlagali so, naj država zdaj, ko je kriza najgloblja, pomaga vsaj najbolj revnim, to je tistim, ki dobijo varstveni dodatek ali pa so tik nad njegovo mejo. Premier je predstavnikom upokojenske organizacije zagotovil, da bodo v vladi proučili, kaj je mogoče storiti. Obiski pri predsedniku vlade seveda nimajo takojšnjih učinkov, so pa metoda pritiska na tiste, ki odločajo.

Predstavniki upokojencev so obiskali tudi ministra za gospodarstvo Mateja Lahovnika. Spomnili so ga, da jih je lani poleti spodbujal pri ukrepih za ureditev razmer v Vzajemni, in ga hkrati prosili za podporo tudi v prihodnje. Tudi njega so opozorili na dogajanja v KAD in ga seznanili s stališča ZDUS.

Vnovič so ministra Lahovnika opozorili tudi na problem SAZAS. Minister se je strinjal, da je treba plačevanje avtorskih pravic urediti tako, da ljubiteljska kultura ne bo zamrla. Dejal je, da strokovnjaki že pripravljajo nov zakon o avtorskih in drugih pravicah, v katerem bodo skušali rešiti ta problem. Upokojenski predstavniki so mu ponudili pomoč in podporo pri pripravi zakona. Po sestanku z ministrom pa so predstavniki ZDUS takoj navezali stike s strokovno skupino, ki pripravlja zakon.

Pismo: Komentar k zakonu o malem delu

Poleg doslej objavljenih komentarjev v glasilu ZDUS plus v januarju letos, ki jih tudi sam podpiram, bi bilo treba razmisliti tudi o nekaterih drugih posledicah sprejetja novega zakona. Zlasti bi bilo treba upoštevati določila direktive o storitvah na notranjem trgu ter določila drugih aktov EU in OECD, saj na tej podlagi ti dve organizaciji določata norme za opravljanje malega dela.

Podpiram mnenje, da ne gre enačiti nekvalificiranih in visoko kvalificiranih oseb (plačilo za opravljanje tega dela v koledarskem letu ne sme presežati višine minimalne letne plače v Sloveniji iz prejšnjega leta). Predlagam, da je plačilo v mejah določenih ur vezano na priznano kvalifikacijo posameznika in na sprejeto delo. S tem bi namreč vsakemu delavcu omogočili ustrezno nagrajevanje za njegovo znanje in prispevek, preprečili pa bi tudi sicer neizbežno izigravanje zakona.

Pomembno vprašanje je, zakaj prepustiti študentskim servisom organizacijo in posredovanje malega dela in iz tega izhajajoče koncesijske dajatve od upokojencev. Dovoliti je treba, da po-

sebna institucija (npr. upokojenski servis pri ZDUS) z javnim razpisom prevzame organizacijo in posredovanje malega dela za upokojence.

Treba je podrobneje določiti obvezno vključitev oseb, ki opravljajo malo delo, v pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter v zdravstveno zavarovanje. Upokojenci so že vključeni v zdravstveno zavarovanje, kar pa ne velja za vse študente ali nezaposlene osebe. Kaj pomeni vključitev malega dela upokojencev v pokojninsko zavarovanje? Ali se jim bodo s tem povečevale pravice iz pokojninskega zavarovanja?

Nikjer tudi ni povedano, ali se bodo dohodki iz malega dela obračunavali pri dohodnini ali pa bo veljala celularna obdavčitev, ki bi bila bolj upravičeno.

Ob sprejetju zakona o malem delu je treba ustrezno spremeniti tudi vsebino nekaterih drugih zakonov, ki upokojencem preprečujejo delo. To zlasti velja za zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju.

dr. Samo Zupančič

Spremembe v družini (2)

Konec minulega leta se je predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak udeležila mednarodnega izobraževalnega programa o načrtovanju, implementaciji in spremljanju madridskega mednarodnega načrta Združenih narodov o aktivnostih na področju staranja. Prvo od treh nadaljevanj smo objavili v prejšnji številki ZDUS plusa.

Pomoč okolja najstarejšim prebivalcem, ki ne morejo več skrbeti zase, je v večini dežel še vedno v veliki meri prepuščena družini. Ta pa se je v razvitem svetu in v državah v tranziciji od časov, ko je Bismarck uvedel prve pokojnine, bistveno spremenila. Spreminja se tudi v državah v razvoju, v Afriki pa zaradi epidemije aidsa starejši vnovič dobivajo vlogo vzdrževalcev družin.

Pokojnine so omogočile starejšim samostojno življenje, ločeno od družin njihovih otrok. Velike družine so razpadle na nuklearne (dvogeneracijske) družine. Otrok je v družini dobil drugačno veljavo – iz cenene delovne sile v kmečkem okolju in iz »investicije za starost« je v sodobni družbi postal strošek. Nuklearna družina je postala bolj ranljiva, ob tem pa je izobraževanje postalo vrednota. Zato so bile ženske v Angliji prve, ki so že konec 18. stoletja začele omejevati število rojstev.

Po drugi svetovni vojni so se začele ženske v socialističnih državah množično zaposlovati, saj je primanjkovalo industrijske delovne sile in je bilo le z dvema prihodkoma mogoče izboljšati družinski standard. Tudi to je ob uvedbi kontracepcije pripomoglo k zniževanju števila otrok. Države so odpirale vrtece v pomoč mladim materam, osnovna šola je postala obvezna - s tem se je v številnih družinah izgubila tradicionalna vloga starih staršev - vzgajati vnuke. Dve, tri desetletja kasneje pa so se začele v razvitem svetu množično zaposlovati tudi ženske v rodnem obdobju.

Z zaposlovanjem žensk je skrb za onemogle starše postala veliko breme za mlade družine. Razvite države so začele graditi domove za starejše, širile so pomoč onemoglim starejšim, se trudile pomagati družinam, ki so same skrbele za ostarele starše – gradile so »državo blaginje«. V manj razvitih državah, kjer spričo skromnih zaslužkov za delo sposobnih razpada večgeneracijska družina, pa sodijo starejši med najbolj ogrožene skupine prebivalstva. Dandanes se med najbolj siromašne prebivalce uvrščajo ženske, starejše od 64 let in ki živijo same.

Madridski načrt aktivnosti na področju staranja spet daje družini večjo veljavo. Starejši človek želi in mora ostati v svoji družini. Ko potrebuje pomoč okolja, naj država razvija programe pomoči družini in posameznikom, namesto da gradi domove za starejše, jih izolira in izriva iz dogajanja v njihovem domačem okolju ter jim tako

pogosto zelo zagreni zadnja leta življenja. Dejstvo, da živijo mnogi starejši samostojno, stran od svojih otrok, pa zahteva tudi uvajanje in spodbujanje novih bivanjskih oblik starejših in spodbujanje medsebojne pomoči starejših.

Ekonomski aspekti staranja

Pokojninski sistem sodi med največje dosežke modernega časa. Znižuje tveganje revščine v starosti, starejšim omogoča, da so ekonomsko neodvisni. Upokojitev je razumljena kot pomemben življenjski dosežek.

S pokojninskim sistemom smo dosegli dva temeljna cilja: preprečili smo revščino v času, ko človek ne more več delati bodisi zaradi starosti ali zaradi invalidnosti, in dosegli enakomerno potrošnjo skozi ves življenjski cikel.

Če hočemo zmanjšati revščino v starosti, morajo biti pokojnine primerno visoke in dosegljive, pokojninski sistem pa mora biti vzdržan, transparenten in pošten do vsakogar, ne sme imeti negativnih učinkov na delovno silo in na ekonomsko učinkovitost družbe.

Primeren pokojninski sistem preprečuje socialno izključenost, ljudem omogoča solidno kakovost življenja in promovira medsebojno solidarnost generacij.

Tak pokojninski sistem ohranja pošteno ravnotežje med aktivnim in upokojenim prebivalstvom, starejšim delavcem omogoča učinkovite spodbude za sodelovanje, biti mora v soglasju z zahtevami po fleksibilnosti in varnosti na trgu dela, zagotavljati mora enako obravnavo obeh spolov in mora biti vzdržan za javne finance. Dosegljiv pokojninski sistem mora biti finančno pokrit in mora biti vzdržan v daljšem časovnem obdobju.

Pokojninska blagajna mora biti dovolj trdna, da prenese večje šoke, ki jih povzročajo ekonomska, demografska ali politična nestabilnost.

Država kot upravitelj pokojninskega sistema mora poskrbeti, da je pokojninski sistem učinkovit. S svojimi ukrepi pogosto poskrbi za redistribucijo pokojnin, daje zagotovila za trdnost pokojninske blagajne, se pa pri tem paternalistično vede do upokojenec.

Problem zasebnih pokojninskih shem je v tem, da ni zagotovljena varnost zasebnih institucij, ustanovljenih za varčevanje, ki pa mora

trajati 60 in več let. Ljudje z nizkimi dohodki težko ali sploh ne morejo varčevati za starost, mnogi pa gledajo na življenje zgolj kratkoročno.

Solidarnostni (t. i. pay as you go) javni pokojninski sistem, ki je bil uveden konec 19. stoletja, postaja nevzdržen v času naglih demografskih sprememb. Načrtovalci razvoja družbe so se znašli pred novim izzivom, da je treba povečati učinkovitost gospodarstva in obenem zagotoviti, da bo standard višji za vsakogar, pri tem pa ohranjati zdravo stanje javnih financ, da bo država lahko zadovoljila dodatne potrebe pokojninskega sklada, hkrati pa omogočala neprestano (re)integracijo starejših v družbo in gospodarstvo. Strokovnjaki vidijo rešitev v treh stebrih: v bazični državni pokojnini, v uravnoteženem obveznem pokojninskem skladu in v prostovoljnih zavarovanjih. Zahtevajo pa uravnoteženje proračuna in s tem njegov pozitiven makroekonomski učinek, višjo povprečno raven produktivnosti, izboljšanje plačilne bilance in zmanjšanje javnega dolga.

Kar zadeva pridobivanje sredstev za pokojnine, pa še vedno vidijo rešitev v tržni ekonomiji: v učinkovitosti trga, v liberalizaciji trga, v večjih investicijah v infrastrukturo in izobraževanje ter v tržno naravnani industrijski politiki ter v večji učinkovitosti delovne sile. Priporočajo čim hitrejšo uvajanje reform, saj zahtevajo soglasje prebivalstva in postopno uvajanje.

Velik strošek je zagotavljanje zdravstvenega varstva. Ni popolnoma jasno, ali staranje prebivalstva vpliva na povečevanje stroškov zdravstvenega varstva, znano pa je, da se stroški pomembno zvišajo v zadnjih dveh letih življenja. Ta problem bi lahko reševali s primernimi zavarovalnimi shemami. Povečati pa je treba finančno učinkovitost (cost-effectiveness) zagotovljenih zdravstvenih storitev. Pri pokojninskih reformah priporočajo strokovnjaki spremembo razmerja med delavci in upokojnenci, zaostritev pogojev za pridobitev pokojnine, zvišanje delovne dobe, spremembo višine prispevkov.

Zdajšnji solidarnostni (pay as you go) sistem je mogoče uravnotežiti le s pomembnim zvišanjem prispevne stopnje, z bistveno nižjo porabo na prebivalca (nižje pokojnine) in z bistveno počasnejšim upokojevanjem. Priporočajo prehod na rentni sistem varčevanja za pokojnine. Ta sistem naj bi bil neodvisen od demografskih sprememb. Varčevanje naj bi spodbudilo ekonomsko rast. Na voljo bo več sredstev, če bo obrestna mera rasla hitreje kot povprečna plača. Ljudje naj bi bili v rentnem sistemu stimulirani za varčevanje in naj bi osebno porabo odlagali na kasnejši čas. V rentnem sistemu raste kapital zasebnega sektorja, kar naj bi stimuliralo razvoj finančnega trga in izboljšalo njegovo delovanje ter olajšalo privatizacijo državnih podjetij.

Projekt Starejši za starejše

Če ste se odločili ali se odločate, da se nam boste pridružili, izpolnite prijavnico in jo pošljite na naslov: ZDUS, Kebetova 9, 1000 Ljubljana.

Prijavnico najdete v januarski številki ZDUS plusa.

Ima pa ta sistem tudi pomanjkljivosti: odvisen je od finančnega trga, možne so zlorabe, čemur smo priča v zdajšnji recesiji, pomeni tudi nižjo potrošnjo. V prehodnem obdobju bo večji pritisk na državni proračun, kratkoročno pa lahko pride tudi do odliva kapitala iz države.

O tem, kako z rentnim sistemom zagotoviti pokojnine v državi, kakršna je Slovenija, kjer veliko delavcev zaradi nizkih dohodkov ne more varčevati, strokovnjaki molčijo.

Družbeni ukrepi v starajoči se družbi zahtevajo:

- višjo produktivnost,
- reformo zdravstvenega varstva,
- reformo pokojninskega sistema,
- delo in pridobivanje novih veščin za starejše delavce.

Ukrepi so dolgotrajni in zahtevajo družbeni konsenz.

Staranje v državah v razvoju

Sodobna družba se je spremenila zaradi treh spontanih procesov: globalizacije, urbanizacije in staranja prebivalstva. Te spremembe najbolj prizadenejo države v razvoju.

Proces staranja v državah v razvoju bo prinesel nove izzive, ki pa bodo drugačni kot tisti v razvitem svetu. Razlike pa so tudi med državami v razvoju: različne ekonomske razmere, kulturna, tradicija, zgradba družine, učinki vojaških konfliktov, naravne katastrofe, vzorci migracij, begunci, katastrofalne bolezni, kot je aids, tudi nacionalni zakoni. Trije dejavniki, ki naravnost kličejo po ukrepanju, so: delež svetovnega prebivalstva, ki živi v teh državah, vsesplošna revščina in hitro staranje prebivalstva.

Brez znanja in modrosti starejših mladi ne bi nikoli vedeli, od kod prihajajo in komu pripadajo.

A da bi uporabljali starejši enak jezik kot mlajši, morajo imeti možnost, da se učijo vse življenje.

Kofi Anan, nekdanji generalni sekretar Združenih narodov

Presenetljivo je, da v državah v razvoju kljub izjemnemu povečevanju migracije prebivalstva v mesta in kljub nizki rodnosti večina starejših še vedno živi na podeželju. Veliko mladih zaradi zaslužka odhaja v mesta, starše pa pušča na podeželju. Veliko starejših, ki so delali v mestih, se na starost vrača na podeželje. Tretji razlog pa je, da je epidemija aidsa najbolj prizadela mlajše odrasle.

Države v razvoju se soočajo z dvojnimi izzivom: nadaljevati morajo s procesom razvoja, kar vključuje rast gospodarstva, zagotavljanje izobraževanja in varstvo človekovih pravic, hkrati pa se morajo pripravljati na staranje prebivalstva, ki je veliko hitrejše kot v razvitem svetu.

Na podeželju v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki se bo do leta 2025 podvojilo število starejšega prebivalstva. V Afriki se bo število starejših povečalo na 50 milijonov, v Aziji na 337 milijonov. V desetih podsaharskih državah je število starejših na podeželju najmanj dvakrat tolikšno kot v mestih. Na podeželju je več starejših žensk kot starejših moških. V 40 državah je starejših žensk več, v nekaterih celo bistveno več kot starejših moških. Poleg migracije mladih in urbanizacije grozi starejšim v državah v razvoju še večja marginalizacija zaradi zmanjševanja velikosti družin in zaradi

The International Institute on Ageing,
United Nations - Malta (INIA)
in collaboration with the

United Nations Department for Economic and Social Affairs (UNDESA)
and
United Nations Population Fund (UNFPA)

This is to certify that

Mateja Kozuh Novak

participated in the

International Training Programme in

**POLICY FORMULATION, PLANNING, IMPLEMENTATION AND MONITORING
OF THE MADRID INTERNATIONAL PLAN OF ACTION**

ON AGEING

*between 12th - 23rd October, 2009
at the Imperial Hotel, Sliema, Malta*

Professor Joseph Troisi
Ph.D.(Soc.), M.Phil., M.Th., M.A.(Soc.), B.A.(Hons.)

Director
International Institute on Ageing,
United Nations - Malta

njihove večje mobilnosti, zaradi slabše dostopnosti do informacij in komunikacijskih tehnologij ter drugih socialnoekonomskih sprememb, ki starejše odpravljajo od razvoja, saj izgubljajo svojo ekonomsko in socialno vlogo, zmanjšujejo pa se tudi tradicionalni viri, ki so jim zagotavljali varno starost.

V Franciji je moralo miniti 115 let (od 1865 do 1980), da se je delež starejših s 7 odstotkov zvišal na 17 odstotkov. Na Kitajskem ocenjujejo, da bo potrebnih le 27 let (od 2000 do 2027), da se bo delež starejših od 60 let povečal z 10 na 20 odstotkov. V državah v razvoju, kot so Kolumbija, Malezija, Kenija, Tajsko in Gana, pričakujejo, da bo rast števila starejših med leti 1990 in 2025 od 7- do 8-krat večja kot na Švedskem. V naslednjih 35 letih pričakujejo, da se v državah v razvoju število starejših povečalo za 200 do 300 odstotkov in v letu 2020 pričakujejo, da bo v teh državah tri četrtine smrti posledica starosti.

Kaj pomeni staranje prebivalstva na podeželju

Staranje prebivalstva na podeželju bo povzročilo odločilne spremembe. Imelo bo močan vpliv na poljedelstvo, pridobivanje hrane, zdravstveno varstvo, delovno silo in na razvoj. Nedvomno bo vplivalo na socialno strukturo in na produkcijske procese. Družine kot osnovne celice se bodo na podeželju soočile s hitrimi in pomembnimi demografskimi spremembami, v številnih primerih bo to pomenilo tudi manjšo skrb družin za starejše. Zaradi hitrosti, s katero se povečuje staranje prebivalstva na podeželju, so države v razvoju postavljene pred dejstvo, da se morajo odločiti takoj in

da morajo nemudoma spremeniti razvojne koncepte in narediti konkretne korake.

Nekatere spremembe se zdijo samoumevne, druge ne.

- Če bo mogoče, bodo ostareli kmetje gojili kulture, ki so delovno manj intenzivne.
- Varčevanje in investiranje mora postati bolj konzervativno in osredotočeno na preživetje.
- Starejši kmetje, zlasti revnejši se bodo težje prilagodili tehnološkim spremembam in bodo manj naklonjeni eksperimentiranju z novimi oblikami pridelave, posledica tega pa bo upočasnitev agronomske modernizacije.
- Starejši kmetje zaradi upokojitve ali slabega zdravja opuščajo kmetovanje. V krajih, kjer je veliko starejših kmetov, je večja verjetnost, da bodo kmetije prodali in se bo spremenila njihova namembnost. Hkrati se bo povečal proces opuščanja kmetovanja. Posledica tega bo lahko združevanje kmetij ali sprememba v pridelavi določenih agrokultur. Neuporabljena zemlja, izpostavljena okoljski degradaciji, pomeni zmanjšanje pridelka.

Mateja Kozuh Novak: Povzetki mednarodnega seminarja o staranju svetovnega prebivalstva in razvoju, Malta, oktober 2009, 2. nadaljevanje.

Tretje nadaljevanje in konec sledi v prihodnji številki ZDUS plusa.

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

Institucionalno varstvo in domovi starejših

Dokumenta Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva 2006 do 2010 in Strategija varstva starejših do leta 2010 - solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva se iztekata in letos bosta državni zbor in vlada sprejemala nova dokumenta za novo petletno obdobje.

Prav bi bilo, da najprej pripravimo temeljito oceno doseženega in se na tej podlagi, upoštevaje posledice in nova spoznanja, lotimo priprave uresničljivih ciljev in da bomo predvideli ukrepe, ki bodo omilili težave, povečali prizadevanja za zmanjševanje revščine in pomenili spodbudo za večjo kakovost življenja vseh, še zlasti pa tistih, ki jim leta in zdravje otežujejo ali celo onemogočajo samostojno življenje.

Pregled uresničevanja nacionalnega programa socialnega varstva za starejše kaže, da smo le eno izmed zastavljenih nalog skoraj v celoti dosegli - to je zagotovitev prostora v domovih upokojencev za 5 odstotkov starejših od 65 let, hkrati pa ni uresničena naloga, da bomo zagotovili 300 mest za kratkotrajne namestitve.

Ta cilj je bil dosežen predvsem z vlaganji tako imenovanega javno-zasebnega partnerstva, t. j. s podeljevanjem številnih koncesij. Posledice te odločitve so predvsem občutno višje cene in s tem veliko težja dostopnost domov za večino starejših.

Povprečna cena za primerljivo oskrbo 1 je 16,54 evra na dan (v javnih zavodih 15,79 evra na dan, v zavodih s koncesijo pa 20,35 evra na dan). Za zahtevnejše oblike oskrbe (2, 3a in 3b) so cene bistveno višje. Razlika med najnižjimi in najvišjimi cenami med posameznimi zavodi je 11,54 evra na dan. Če k temu dodamo še neenakomerno pokritost ter poslabšan materialni položaj starejših in njihovih svojcev, ki naj bi doplačevali storitve institucionalnega varstva, ne smemo biti presenečeni, da se ponekod že pojavljajo presežki v zmogljivostih, in to kljub slabi razvitosti drugih storitev socialnega varstva za starejše.

Razlike cen med posameznimi domovi so velike. Še večje so, ko k osnovni oskrbi prištejemo še tako imenovane nadstandarde. Za standardno oskrbo so razponi med najnižjimi in najvišjimi cenami

- oskrba 1: od 14,43 evra do 25,97 evra na dan;
- oskrba 2: od 19,12 evra do 30,66 evra na dan;
- oskrba 3a: od 23,81 evra do 35,35 evra na dan in
- oskrba 3b: od 27,83 evra do 39,37 evra na dan.

Po podatkih skupnosti socialnih zavodov, ki so bili posredovani državnemu zboru, je le 34,55 odstotka oskrbovancev v domovih

zmoglo samo plačati socialne storitve, za vse druge pa so jih morali doplačevati svojci in lokalne skupnosti.

Zaradi zaostajanja pokojnin, varstvenih in drugih socialnih prejemkov se razmere še slabšajo. Povprečna pokojnina z varstvenim dodatkom je 572,33 evra. Tudi položaj velikega števila svojcev je vse slabši.

Podražitve domov upokojencev, napovedane za februar 2010, zastavljajo številna vprašanja. Težav in socialnih posledic se zaveda tudi ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, zato je vsem domovom poslalo priporočilo (glej dopis) o usklajevanju cen.

Napovedane uskladitve cen v domovih, ki odstopajo od priporočil ministrstva za delo in od izračunov rasti cen socialno varstvenih storitev za leto 2010 (Uradni list, januar 2010), grozijo, da se bo položaj oskrbovancev in številnih svojcev naglo slabšal. Napovedani simbolični poračun pokojnin pa seveda ne bo mogel omiliti napovedanih podražitev. In posledice?

Zaključni računi za minula obdobja, pa tudi drugi podatki kažejo, da materialni položaj domov le ni tako slab, da ob skrbnejšem poslovanju in potrebni pomoči ne bi ne mogli preživeti. Že maksimalno možno zvišanje cen samo po sebi presega izračun, ki je razviden iz rasti elementov cen socialno varstvenih storitev za leto 2010. Po podatkih za leto 2008 izkazuje negativen poslovni izid 16 zavodov, in to 12 zavodov s koncesijo in štirje javni zavodi.

Štirje javni zavodi izkazujejo izgubo v višini 112.289 evrov, pri čemer pa je skupna vsota pozitivnega izida za to obdobje v preostalih javnih zavodih 3.037.434 evrov.

Domovi starejših občanov so namenjeni tudi nam, v njih živijo naši člani. Prav zato je skrb za kakovost bivanja tudi naša dolžnost.

Razlike v cenah, ki bremenijo oskrbovance v domovih, so prevelike in že same po sebi zahtevajo temeljito razčlenitev. Pojav, da javni zavodi najemajo zasebnih domove ter da posledično vključujejo najemnine v ceno oskrbe, pa priča, da imajo oskrbovanci znotraj istega zavoda stroškovno bistveno različen položaj. Ugotovitve poslovnih izidov namreč opozarjajo, da je treba temeljito oceniti tudi organizacijo in učinkovitost poslovanja.

Zavodi s koncesijo imajo pri metodologiji izračuna stroškov

priznana tako imenovano postavko stroški kapitala, kar že v izhodišču pomeni višje dovoljene cene.

Že nekaj let se hitro spreminja struktura potreb prebivalcev domov. Vse več je oskrbovancev, ki potrebujejo zahtevnejše oblike pomoči. Po podatkih Skupnosti socialnih zavodov je takih že 77 odstotkov. Potrebe, nova spoznanja in dotrajanost nekaterih domov narekujejo prostorsko prilagajanje novim potrebam. Adaptacije in novogradnje bi morale ustrezati novim razmeram. To pa narekuje posodobitev normativov in načrtnejšo obravnavo tako s finančnega, kot tudi organizacijskega stališča. Namen tega prispevka je, da tudi sebe pozovemo k večji aktivnosti. Ne moremo in ne smemo več dovoljevati, da bi se še slabšale razmere najbolj ogroženih. Kakovost življenja mora biti cilj. Temelja naloga država v vseh pojavnih oblikah je skrb za državljana, še zlasti za tiste, ki sami zase težko skrbijo ali sploh ne morejo.

Kaj predlagamo in kaj lahko pričakujemo?

- Od članov svetov zavodov, zlasti od tistih, ki so predstavniki zainteresirane javnosti ali so jih predlagale naše organizacije, pričakujemo, da pri pripravi in obravnavi predlogov novih cen postavijo v ospredje skrb za človeka - oskrbovanca. Prav bi bilo, da te predstavnike oborožite tudi s stališči vaših organov in s stališči vlade ter ministrstva za delo družino in socialo.
- Člane svetov zavodov posebej pozivamo, da resno in odgovorno proučijo cene in seznam tako imenovanih nadstandardnih storitev.

- Sveti zavodov bodo kmalu obravnavali poslovne rezultate za minulo leto. To bo priložnost za kritično oceno poslovanja, uresničevanja zastavljenih ciljev in za ugotavljanje odgovornosti. Pri odobranju nagrad pa predlagamo, da ocenite kakovost odnosov in prizadevanj za kakovost življenja in dela v zavodu.

- Od ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pričakujemo dosleden pregled predlogov novih cen, povečan nadzor in učinkovito ukrepanje.

- Večji nadzor nad kakovostjo dela in uveljavljanje večje odgovornosti.

- Oblikovanje kriterijev za spodbujanje kakovosti (priznanje odličnosti).

- Uskladitev standardov in normativov novim razmeram in spoznanjem.

- Jasneje začrtane pristojnosti pri določanju cen, zlasti pa seznama in cen nadstandardnih storitev.

Od države pričakujemo, da bodo novi zakon o zavodih in drugi predpisi, ki izhajajo iz njega, jasneje urejali zastopstvo predstavnikov ciljnih skupin (v našem primeru upokojujencev) v svetih domov, s čimer bo tudi jasneje določal neposredno povezanost in soodgovornost. V pripravi je vrsta zakonov in drugih aktov, ki bodo urejali področje skrbi za starejše (zakon o dolgotrajni oskrbi, zakon o socialnih transferjih, resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva in številni drugi). Pričakujemo in zahtevamo, da pri snovanju teh aktov aktivno sodeluje tudi civilna družba.

Aldo Ternovec

Dopis ministrstva za delo domovom

Zadeva: Usklajevanje cen socialno varstvenih storitev, 1. 2. 2010

Po elektronski pošti smo vam že posredovali rasti elementov cen socialno varstvenih storitev za leto 2010 in sklep o določitvi standarda povprečne plače ter stroškov in odhodkov za storitve oskrbe, ki bodo objavljene v Uradnem listu.

Iz nekaterih domov so nas obvestili, da naj bi bila uskladitev cen tudi več kot 5-odstotna. Do dodatnega zvišanja naj bi po naših informacijah prišlo predvsem zaradi višje amortizacije in stroškov investicijskega vzdrževanja.

Upošteva se zaostrene gospodarske razmere, plačilno sposobnost uporabnikov, plačnikov ter občin, priporočamo direktorjem in svetom domov, da se odgovorno lotijo določanja cene in da preverijo, ali je najvišje možno zvišanje cen na podlagi določb pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev v tem trenutku tudi v resnici potrebno.

Pri tem želimo opozoriti na drugi odstavek 43. člena pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev, ki določa, da se v primerih, ko bi zaradi upoštevanja novih stopenj amortizacije prišlo do povečanja cene za več kot 5 odstotkov, razlika prenese v naslednje leto.

Da bi dosegli zastavljene cilje vlade RS pri zviševanju reguliranih cen v letu 2010, ki pa naj ne bi presegle 2 odstotka, priporočamo, da upoštevate navedeno usmeritev.

V primerih, ki bi pomenili zvišanje cene storitve za več kot 2 odstotka, vam priporočamo, da v kalkulaciji cen ne upoštevate v celoti stroškov amortizacije in investicijskega vzdrževanja.

Cene, ki bodo presegle priporočeno zvišanje, je treba dodatno utemeljiti in bodo predmet posebnega preverjanja in obravnave.

V primeru, ko gre za spremembe, ki vplivajo na ceno, niso pa predmet usklajevanja cene, zavod upošteva 39. člen pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev.

Direktorje domov prosimo, da ta dopis predložijo članom svetov ali organov upravljanja ob sklicu seje.

Milena Končina, vodja službe

Vročiti:

- vsem izvajalcem institucionalnega varstva starejših in odraslih s posebnimi potrebami, elektronsko

Kaj bi bilo treba urediti na področju demence

1. Vzpostaviti skupno evidenco obolelih: Zdaj je nimamo, vsaj za alzheimerjevo bolezen ne.

2. Povezati vse, ki delajo na področju demence: Delitev sredstev po javnih razpisih bi morala biti pogojena tudi z medsebojnim sodelovanjem.

3. Več narediti na področju preventive: Zdaj je vse le na ravni obveščanja o pomenu zgodnjega odkrivanja demence. Nimamo pa dovolj strokovnjakov, aparaturo itd. za zgodnje odkrivanje demence. Splošni zdravniki še vedno ne delajo presejalnih testov in preiskav, ki so nujne, da bi lahko ugotovili, za kakšno vrsto demence gre, ali gre za začetek trajne bolezni (Alz) ali za zaplete prehodne narave. V tem primeru zdravnike omejuje zavarovalnica, pogosto pa tudi njihovo mnenje, da je pozabljanje v pač nujen spremljivalni pojav starosti. Pri specialistih je čakalna doba tudi več kot eno leto; tudi na aparatu za zgodnje diagnosticiranje demence je tako (obvestilo za javnost UKC, kjer navajajo da je čakalna doba za zgodnje diagnosticiranje z magnetno resonanco več kot eno leto).

4. Povečati podporo strokovnih in prostovoljskih organizacij, da bi zagotovili čim daljše bivanja v domačem okolju in da bi intenzivneje iskali nove oblike pomoči na domu:

S tem se bo zmanjšal pritisk na domove, ki pa po naših spoznanjih tudi niso najboljša rešitev za dementne osebe in tudi ne za druge, ki potrebujejo več pomoči. V večini držav EU se je že uveljavilo spoznanje, da je ceneje zagotoviti čim več pomoči življenju obolelih doma kot pa graditi domove zanje.

Zglede, kako delovati na področju demence, lahko najdemo v drugih državah EU, ki imajo domove, ki pa so namenjeni samo tistim starejšim, ki potrebujejo vsestransko pomoč. Imenujejo se negovalni domovi. Njihovo osebje to negovalno dejavnost nudi tudi starejšim, ki živijo doma. V rejniških družinah za osebe z demenco pa imajo posebna stanovanja, v katerih živi več dementnih oseb z enim ali dveh negovalcih. Življenje v teh stanovanjih opisuje naslov -Tako kot doma.

5. Negovalni domovi morajo imeti predpisane standarde in to na način, kot jih določa pravilnik, ki je bil pravkar sprejet.

6. Podpora NVO: Usposobljeni prostovoljci in tudi svojci, ki živijo ali delajo z dementnimi osebami.

7. Čimprejšnji sprejem zakona o prostovoljstvu: Status prostovoljca je zelo pomemben in mora omogočati določene ugodnosti in vsakdanjem življenju, kakršna je, denimo, nalepka za parkiranje itd. Država mora začeti nagrajevati prostovoljce, saj opravljajo marsikaj, kar bi sicer morala storiti država ali tisti, ki so za to plačani, a tega ne počno.

8. Potrebno je dopolniti standarde in normative tudi za določanje prostorskih pogojev.

9. Določiti je treba vsebine izobraževanja, usposabljanja delavcev in uvajati nove vsebine in metode.

10. Podrobneje je treba določiti vlogo prostovoljcev.

11. Kako zavarovati dostojanstvo in pravice?

12. Zagotoviti je treba sorazmerje v cenah za oskrbo.

13. Naloge ministrstva za delo, družino in socialne zadeve:

Ugotovitve raziskave fakultete za socialno delo ter naloge ministrstva za delo, družino in socialne zadeve:

- opraviti pogajanja z zdravstveno zavarovalnico o priznavanju specifičnih potreb stanovalcev z demenco;
- dopolniti standarde in normative socialno varstvenih storitev s predvidenimi delavci, ki bodo delali predvsem na varovanih oddelkih za stanovalce z demenco;
- zagotoviti potrebna investicijska sredstva za prostorsko ureditev oddelkov ali drugih oblik življenja oseb z demenco, za katere se bodo odločili v posameznih zavodih;
- pri snovanju programov za naslednje obdobje je treba upoštevati sodobna spoznanja o delu z dementnimi osebami in skladno s tem začrtati razvoj na tem področju;
- imenovati je treba projektni svet, ki bo potrjeval projekte posameznih domov in tudi spremljal njihovo uresničevanje;
- sistematično spremljanje in ocenjevanje novih oblik dela z dementnimi osebami (eksperimenti), vključno z analizo stroškov in učinkovitostjo programov, ter zagotoviti potrebna sredstva za to;
- promovirati večjo povezanost in sodelovanje socialno-varstvenega in zdravstvenega strokovnega področja (integrirani model oskrbe oseb z demenco na vseh ravneh);
- pri financiranju gradnje novih domov je treba upoštevati zahteve modernega časa in potrebe zdajšnjih in prihodnjih stanovalcev po višjem bivalnem standardu (manjši domovi, enoposteljne sobe ipd.);
- skupaj s Socialno zbornico Slovenije (in morda tudi zbornico zdravstvene nege) uveljaviti določila etičnega kodeksa delavcev na področju socialnega varstva;
- v razvojnih programih za naslednje plansko obdobje začrtati usmeritve skrbi za dementne osebe in pri tem upoštevati potrebe po uravnoteženem razvoju institucionalnih in drugih oblik dela (razvoj specializiranih oblik pomoči na domu, stanovanjskih skupin, dnevnih centrov, oskrbnih domov ipd.);
- ker program predvideva tudi razvoj novih poklicev za delo z uporabniki, bi bilo treba razmisliti o novem poklicu za delo z dementnimi osebami. Primeren bi bil naziv varuhinja oseb z demenco ali gospodinja (oba sta se že uveljavila v naši praksi); treba bi bilo razmisliti tudi ustreznem izobraževanju za ta poklic;
- smiselno bi bilo organizirati nacionalno konferenco o delu z dementnimi osebami in socialno-varstvenih zavodih in predstaviti predloge te raziskave.

Ana Cajnko

Sklepi sej ZDUS

Sklepi 18. seje upravnega odbora ZDUS

Datum: 28. januar 2010.

Prisotni: Slavica Golob, Mateja Kožuh Novak, Ana Pajič, Benjamin Breclj (namesto Vladimirja Šedivja), Janez Gologranc, Emil Hedžet, Jožef Jazbec, Franc Koderman, Mirko Lebarič, Janez Malovrh, Mirko Miklavčič, Marjan Pavlič, Marjan Sedmak, Janez Šolar, Bogdan Urbar in Alojz Vitežnik.

Odsotnost opravičil: Anton Donko.

Drugi prisotni: Cecilija Lumbar, Marija Kralj, Marija Krušič, Rožca Šonc, Anka Tomiņšek, Angelca Žiberna, Leopold Kušar, Franc Šmajd, Aldo Ternovec, Matjaž Vizjak.

1. Obravnava in sprejem zapisnika 17. seje upravnega odbora ZDUS.

Sklepi:

- Navzoči sprejemajo zapisnik 17. seje UO z dopolnitvami.
- Pisno mnenje Janeza Gologranca k zapisniku upravni odbor sprejema kot sestavni del zapisnika.
- Z letom 2010 se za potrditev plačane članarine uvedejo znamkice, ki se ob plačilu članarine prilepijo v člansko izkaznico.
- Provizija za društva za pobiranje Vzajemne pomoči v letu 2010 ostane 0,20 evra.

2. Predlog aktivnosti ZDUS v letu 2010.

Sklepa:

- Vse PZDU v roku enega meseca pripravijo pisni pregled in predloge za izboljšanje komunikacije med ZDUS in vsemi člani organizacije.
- Od programskega sveta nacionalne televizije in radia zahtevamo, da uvedejo oddaje za starejše, kot jim to nalaga veljavna zakonodaja in njihov poslovnik.

3. Osnutek predračuna ZDUS za leto 2010.

Sklepa:

- UO sprejme v vednost predlagani finančni načrt za leto 2010, ki pa naj bi ga pri pripravi naslednjih različic dopolnili s predlogi iz razprave.
- Za eno naslednjih sej je treba pripraviti poročilo o izvedbi projekta ROJ.

4. Informacija o poteku aktivnosti pri projektu Vzajemna zavarovalnica.

Sklep: Začasni upravi zdravstvene zavarovalnice Vzajemna sporočamo zahteve, ki morajo biti vnesene v novi statut zavarovalnice, ter roke, do kdaj pričakujemo, da bodo navedena opravila končana.

5. Predlog aktivnosti za sprejem zakona o zdravstveni dejavnosti.

Sklep: UO poziva PZDU in DU, da pripravijo obiske poslancev v svojem okolju. Z obiski naj bi začeli, ko bo zakon dan v javno obravnavo.

6. Poročilo o razdelitvi dobljene rabljene računalniške opreme.

Sklepi:

- Vključiti se v akcijo pridobivanja prenosnikov in brezžičnega interneta prek Mobitela.
- Do tega roka je treba pripraviti seznam, kdaj bodo DU imela izobraževanje in opravila promocijo projekta.
- Potrebno je posredovati seznime ljudi (ime in priimek, naslov, e – naslov, telefonski stik), ki bodo opravljali promocijo in bodo dobili promocijsko opremo.
- PZDU in društvom je treba poslati celotno informacijo in zahtevane prijavnice v elektronski obliki.

7. Poročilo o poteku izobraževanja v letu 2009.

Sklep:

- Sprejme se predloženi program izobraževanja v letu 2010.

8. Predlog izobraževanja funkcionarjev.

Kratek uvod je pripravila Mateja Kožuh Novak. Ker pa je odsoten podpredsednik Anton Donko, bo ta točka obravnavana na eni naslednjih sej UO.

9. Dogovor o letnem državnem srečanju ZDUS.

Sklepa:

- Državno srečanje upokojencev Slovenije bo juniju 2011.
- Takoj je treba pripraviti razpis za kandidacijo za organizacijo in izvedbo državnega srečanja upokojencev Slovenije v juniju 2011. Razpis je treba poslati vsem PZDU in ga objaviti tudi glasilu ZDUS plus. Glavni kriterij morajo biti najboljši pogoji, ki jih lahko ponudijo kandidati.

10. Ustanovitev DU Veliki Gaber in šaleške PZDU.

Ugotovitve:

- UO ugotavlja, da je zbor članov DU Velik Gaberk skladno z določili 9. člena statuta ZDUS sprejel sklep o vstopu v ZDUS.
- UO ugotavlja, da je DU Veliki Gaberk skladno z določili statuta ZDUS postal polnopravni član ZDUS.
- UO ugotavlja, da je zbor članov Šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev skladno z določili 9. člena statuta ZDUS sprejel sklep o vstopu v ZDUS.
- UO ugotavlja, da je Šaleška pokrajinska zveza društev upokojencev skladno z določili statuta ZDUS postala polnopravna članica ZDUS.
- Do občnega zbora bo v UO ZDUS kooptiran predsednik Šaleške PZDU Leopold Kušar kot polnopraven član UO.
- PZDU v roku enega meseca sporočijo strokovnim službam ZDUS predloge in pobude za spremembo in dopolnitev statuta ZDUS.

11. Sprememb v članstvu komisij.

Sklepa:

- UO imenuje komisijo za duševno zdravje v predlagani obliki in sprejema gradivo o delovanju komisije za duševno zdravje. Gradivo

je sestavni del zapisnika.

- UO imenuje komisijo za gospodarstvo v sestavi Janko Deželak, Franc Trampuš, Franc Šmajd, Igor Lazar in Vladislav Puc.

12. Dogovor o datumih sej upravnega odbora in o občnem zboru.

Sklepa:

- Seje UO v letu 2010 bodo 28. januarja, 16. februarja, 16. marca, 13. aprila, 11. maja, 15. junija, 14. septembra, 12. oktobra, 16. novembra in 14. decembra.
- Seja zbora članov bo 24. junija, če bo do takrat opravljena finančna revizija. Dopolnilni datum je 15. julij.

13. Imenovanje tajnika ali tajnice ZDUS.

Sklepi:

- UO ZDUS sporazumno in v dogovoru razrešuje Bogdana Urbarja z mesta tajnika ZDUS.
- UO izreka priznanje in zahvalo Bogdanu Urbarju za opravljeno delo v ZDUS in za vložen trud.
- UO za tajnico ZDUS do konca mandatnega obdobja 2007/2011 imenuje Zdenko Ferfila, univ. dipl. oec.
- Za novo izvoljeno tajnico, ki nastopi funkcijo 1. februarja 2010, se sklene pogodba o zaposlitvi za čas mandatnega obdobja predsednice ZDUS, z mesečnim plačilom v višini osnovne plače 1.400 evrov neto.
- Zavrne se predlog začasnega sklepa o uvedbi funkcije generalnega tajnika ZDUS. Predlog bo obravnavan s spremembami statuta ZDUS.

14. Odstop predsednika strokovnega sveta Milana Pavlihe.

Sklepi:

- UO sprejema odstopno izjavo predsednika strokovnega sveta Milana Pavlihe.
- UO izreka priznanje in zahvalo Milanu Pavlihi za opravljeno delo v ZDUS in za vložen trud.
- UO poziva PZDU, da do naslednje seje sporočijo predloge za imenovanje novega predsednika strokovnega sveta.
- Do izvolitve novega predsednika strokovnega sveta se imenuje za v. d. predsednico strokovnega sveta dr. Matejo Kožuh Novak.

15. Razno.

Okrogle obletnice DU.

Sklep: Predsedniki PZDU do naslednje seje upravnega odbora preverijo točnost seznamov z okroglimi obletnicami DU.

Pokojninska reforma.

Sklep: Gradivo, ki ga je pripravila komisija za pokojninski sistem, upravni odbor sprejema kot podlago za nadaljnje spremljanje aktivnosti ob reformi pokojninskega sistema.

Soglasje k imenovanju direktorice zavoda Vzajemnost.

Sklep: UO daje soglasje k imenovanju Marinke Levičar za direktorico zavoda Vzajemnost.

Posvet o medgeneracijskih centrih.

Informacija: Mateja Kožuh Novak je pripravila informacijo o okrogli mizi o medgeneracijskih centrih, ki bo v soboto, 30. januarja, 2010, in navzoče je pozvala, da se je skupaj s predsedniki DU udeležijo v čim večjem številu.

Sklepi 10. seje komisije ZDUS za pokojninsko politiko.

Datum: 21. januar 2010.

Prisotni: Irena Jerman Jere, Marjeta Potrč, Jožica Subotič, Anka Tomiňsek, Marijan Beričič, Janez Kovač, Franjo Krsnik, Mirko Miklavčič, Janez Mlakar in Janez Šolar.

Odsotnost je opravičil: Peter Kropec.

1. Pregled in potrditev zapisnika 9. seje.

Sklep: Zapisnik je bil soglasno sprejet z dopolnitvijo, da je treba med prisotne na 9. seji komisije navesti tudi Jožico Subotič.

2. Oblikovanje stališč do modernizaciji pokojninske zakonodaje.

Sklep: Komisija soglasno pooblašča predsednico, da na temelju mnenj, stališč in predlogov iz razprave oblikuje stališča komisije in jih posreduje v obravnavo upravnemu odboru ZDUS.

3. Problematika plačevanja prispevkov za ZPIZ.

Sklep: Soglasno je bilo sprejeto, da člani komisije proučijo problematiko v sodelovanju s strokovnjaki s tega področja, oblikujejo stališča in predloge ter jih najkasneje do 10. februarja posredujejo predsednici in predstavnikom upokojencev v svetu ZPIZ.

4. Razno.

- **Preoblikovanje KAD:** Predsednica je pojasnila, da je Borut Jamnik na oktobrski seji članom sveta ZPIZ predstavil gradivo, ki so ga člani sicer dobili le na vpogled in ga med sejo niso mogli preučiti. Na podlagi informacij iz dnevnega tiska pa ugotavljamo, da je KAD pripravil novo gradivo, ki pa ga ZPIZ še ni prejel. Zato je ZPIZ od KAD zahteval, da mu za obravnavo na naslednji seji sveta zavoda posreduje novo različico pisnega gradiva.
- **Zakona o malem delu:** ZDUS si prizadeva in zahteva, da bi lahko v posredovanje dela vključila tudi posamezna DU, ki izpolnjujejo pogoje. Del koncesijskih dajatev bi tako lahko ostalo za dejavnost DU.
- **Del vdovske pokojnine:** Na podlagi sklepa januarske seje sveta ZPIZ bo vdovska pokojnina v letošnjem letu največ 85,85 evra, pokojnina skupaj z delom vdovske pokojnine pa ne sme preseči 1.702,92 evra.
- **Dohodkovni cenzus za pridobitev pravice do varstvenega dodatka:** dohodkovni cenzus je 436,98 evra, premoženjski cenzus pa 23.897 evra. Predsednica je še predlagala, da bi naj problematiko varstvenega dodatka obravnavali na naslednji seji komisije, in to predvsem s stališča ustreznosti veljavnih cenzusov.

Sklepi sestanka komisije ZDUS za bivanjski standard.

Datum: 26. januar 2010.

Prisotni: Anica Celar Gorza, Drnovšek Ljudmila, Ljudmila Eržek, Marija Gjerkeš, Otilija Kus, Marc Marija, Emil Pepelnjak in Lojze Vitežnik.

Drugi prisotni: podpredsednik skupščine Nepremičninskega sklada ZPIZ Mirko Miklavčič, član nadzornega sveta Tomaž Banovec, člana skupščine Anton Dunato in Branko Pintar, direktor sklada Florijan Bulovec s sodelavkami Andrejo Luznar, Bredo Klemenčič in Martino Čelan ter predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak.

Odsotnost opravičili: Fanika Korošec in Milan Banič.

Odsotnosti niso opravičili: Karel Lorenčič, Martin Černjač, Ana Kuhar in Marija Vovk, Silva Tisma, Marija Milanov, vsi člani skupščine Nepremičninskega sklada ZPIZ.

1. Kritična analiza pravil za oddajanje namenskih najemnih stanovanj v najem.

Sklepa:

- Do naslednjega sestanka bo komisija pridobila poročila o delu komisij po pokrajinah in pripravila statistično poročilo. Ovrednotenje dela komisij bo ena od tem naslednjega sestanka.
- Na pokrajinski ravni bodo pripravili pripombe in predloge za oživitev dela komisije v letu 2010. Rok za oddajo predlogov je 28. februar 2010.

2: Poročilo o poteku skupščine Nepremičninskega sklada, ki je bila 12. januarja 2010.

- Tomaž Banovec je menil, da razprava o poteku skupščine ni potrebna, ker je zapisnik seje objavljen na spletni strani. Drugih pripomb ni bilo.

3: Redno poročanje.

Nepremičninski sklad ZPIZ ni redno poročal o prometu s stanovanji, katerih sezname imajo stanovanjske komisije. Ta točka ni bila izpolnjena in se zato razprava prenese na naslednjo sejo komisije za bivanjski standard.

4. Stroški.

Člani so vnovič razpravljali o stroških, saj sredstva ki jih imajo stanovanjske komisije, ne krijejo stroškov dela komisij. Pomembno vprašanje je tudi, zakaj je delo prostovoljcev obdavčeno, kot da gre za storitveno dejavnost.

Sklep: Treba je preveriti, ali bi bilo možno kako drugače urediti financiranje dela komisij.

Sklepa komisije ZDUS za informatiko

Datum: 28. januar 2010.

Prisotni: Edvard Kavčič, Ana Kosten in Janez Malovrh.

Opravičili odsotnost: Smiljan Pušenjak, Tomaž Škulj, Peter Rebernik in Franc Renko.

Drugi prisotni: Mateja Kožuh, Anton Donko, Bogdan Urbar.

1. Dogovor o podpisu pogodbe s podjetjem ORPO.

Pregledali smo pogodbo, ki jo je posredoval ORPO, ki zdaj ponuja 156 evrov za program in dopolnitev programa z internetno aplikacijo ter za vzpostavitev centralne baze evidence članstva in evidence članstva Vzajemnega sklada z evidenco plačil za ceno 1.000 evrov. Osnovno ceno programa plačajo društva, v ceno pa je vključena tudi inštalacija in izobraževanje, če bo to na ZDUS, če pa bo pri društvih, pa bo potrebno ORPO plačati potne stroške.

Sklep: Komisija predlaga, da tako oblikovano pogodbo podpiše predsednica ZDUS in da steče namestitev programov. Za društva, ki bodo dobila računalnik kot donacijo vlade in bi program tudi kupila, naj bi program naložili, preden bodo društva prevzela računalnik.

2. Razno.

Predsednica je obvestila komisijo, da je 95 računalnikov pripravljenih za izročitev, vendar na nekatere nekateri med njimi ne bo mogoče naložiti programa in jih bo mogoče uporabljati le kot pisalne stroje.

Sklep: Predstavniki PZDU lahko računalnike dvignejo na ZDUS.

Sklepi komisije ZDUS za socialna vprašanja.

Datum: 9. februar 2010

Prisotni: Branka Kastelic, Nevenka Lekše, Marija Miladinovič, Zvonka Milojevič, Anica Prelc, Rožca Šonc, Angelca Žiberna, Mirko Miklavčič, Franci Skinder in Aldo Ternovec

1. Pregled in potrditev zapisnika 1. seje.

Sklep: Zapisnik 1. seje je bil sprejet soglasno.

2. Poročilo o delu komisije za socialna vprašanja v letu 2009.

Sklep: Poročilo o delu komisije za socialna vprašanja v letu 2009 je bilo sprejeto soglasno.

3. Program dela komisije za socialna vprašanja v letu 2010.

Sklepa:

- Program dela komisije za leto 2010 je sprejet soglasno.
- Vprašanja, ki zadevajo skupni področji dela komisije za socialna vprašanja in komisije za zdravstvo, bosta komisiji obravnavali na skupnih sejah.

4. Seznanitev in določitev stališč do dokumenta podlage in izhodišča za zakon o malem delu.

Sklep:

Komisija podpira dokument in ga dopolnjuje s predlogoma:

- v zakon je treba vključiti tudi brezposelne,
- potrebno je omogočiti, da se v posredovanje malega dela vključijo DU, ki izpolnjujejo zakonsko določene pogoje za to.

5. Predlog zakona o socialnem podjetništvu.

Sklepa:

- Komisija se je seznanila s temeljnim namenom in konceptom predloga zakona, zlasti pa s spremembo statusa institucij, ustanov (domovi, zavodi ipd.) in podjetij s področja opravljanja neprofitnih dejavnosti.
- Ker zakon o socialnem podjetništvu ni neposredno vključen v normativni program dela ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za letošnje leto, komisija ni razpravljala o rešitvah v zakonu.

6. Razno.

Sklep: Člani komisije so se seznanili s poročilom Alda Ternovca o usklajevanju cen v domski oskrbi, ki je na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve zagovarjal stališče ZDUS, da se cene domske oskrbe ne bi smele zvišati za več kot 2 odstotka.

Sklepi komisije ZDUS za zdravstvo.

Datum: 10. februar 2010.

Prisotni: Frančiška Četkovič, Silva Gorjup, dr. Mateja Kožuh Novak, Dunja Obersnel Kveder, Nevenka Lekše, Malči Žitnik, Niko Jurišič in Mirko Miklavčič.

Odsotnost opravičili: Marija Brlec, Jožica Subotič, Katarina Šomen in Branko Kjuder.

1. Potrditev zapisnika s seje 18.12.2009.

Sklep: Članice in člani niso imeli pripomb na zapisnik zadnje seje in so ga soglasno potrdili.

2. Obravnava poročila komisije za zdravstvo za leto 2009.

Sklep: Poročilo so članice in člani dobili na seji in nanj niso imeli pripomb.

3. Obravnava akcijskega načrta delovanja komisije v letu 2010.

Akcijskega načrta za leto 2010 nismo obravnavali, ker smo dali prednost obravnavi stališč za skupščino ZZZS in ker načrta aktivnosti MZ in vlade še nismo imeli, da bi jih vključili v naš program.

4. Priprava stališč za skupščino ZZZS, ki bo 16. februarja 2010.

Direktor ZZZS Samo Fakin je pojasnil nastajanje novega finančnega načrta ZZZS za leto 2010, ki ga je 28. januarja 2010 obravnaval upravni odbor ZZZS.

Sklep: Članice in člani komisije predlagajo, da predstavniki ZDUS na skupščini ZZZS podprejo oba predloga upravnega odbora ZZZS obenem z dopolnilnim predlogom k 3. točki dnevnega reda, da se načrtovan prihranek sredstev, ki ni upoštevan v finančnem načrtu za leto 2010, v višini 17 milijonov evrov nameni za razširitev programov zdravstvene dejavnosti. S sklepom bodo seznanili tudi predstavnike sindikata in se dogovorili za soglasje. Pripravo amandmaja in dogovor s predstavniki sindikata so naložili Francki Četkovič.

SREČO JE LEPO DELITI.

ZAVAROVALNA

POLICA

ZAVAROVANJE
ZA VARNE
VOZNIKE

-10%

PAMETNO JE IMETI DOBRO ZAVAROVAN AVTO.

triglav

POPUST VELJA ZA ZAVAROVANCE, STARE 33 LET IN VEČ, PRI ZAVAROVANJU AVTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI IN ZAVAROVANJU VOZNIKA ZA ŠKODO ZARADI TELESNIH POŠKODB, IN SICER ZA OSEBNA VOZILA V LASTI IN UPORABI FIZIČNIH OSEB. VEČ INFORMACIJ NA AVTO.TRIGLAV.SI.

PRISTOP

www.triglav.si